

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/170224,90-lat-temu-zgineli-w-katastrofie-lotniczej-Franciszek-Zwirko-i-Stanislaw-Wigura.html>
2022-12-03, 17:01

90 lat temu zginęli w katastrofie lotniczej Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura

Data publikacji 09.09.2022

W okolicach Cierlicka na Zaolziu, 11 września 1932 r., zginęli por. Franciszek Żwirko i inż. Stanisław Wigura. Samolot RWD-6 o numerze rejestracyjnym SP-AHN, którym lecieli do Pragi na święto lotnicze, rozpadł się w powietrzu podczas burzy. W pogrzebie na warszawskich Powązkach, z udziałem prezydenta Ignacego Mościckiego i marszałka Józefa Piłsudskiego, wzięło udział 300 tys. osób.

Inżynier Stanisław Wigura, obok Stanisława Rogalskiego i Jerzego Drzewieckiego, był konstruktorem samolotów, jednym z założycieli wytwórni RWD (nazwa pochodzi od pierwszych liter nazwisk założycieli). Pierwszy skonstruowany przez zespół samolot RWD-1 powstał w 1928 r. Wtedy też, oceniając wysoko konstrukcje lotnicze młodych inżynierów, kontakt z wytwórnią RWD nawiązał instruktor pilotażu i pilot wojskowy por. Franciszek Żwirko.

Fotografia z kolekcji Andrzeja Kaprańskiego

Franciszek Żwirko i Stanisław Wigura wspólne loty organizowali od roku 1929 r. Wtedy na samolocie RWD-2 przelecieli ok. 5 tys. km ciągu 42 godzin w locie okrężnym nad Europą na trasie Warszawa-Frankfurt-Paryż-Barcelona-Marsylia-Mediolan-Warszawa. Był to pierwszy tak daleki rajd samolotu turystycznego polskiej konstrukcji i produkcji. W 1930 r. zakwalifikowali się do prestiżowych zawodów Challenge Internationale des Avions de Tourisme. Z powodu awarii silnika polska załoga nie ukończyła tych zawodów.

Największy sukces polska załoga odniosła w kolejnej edycji międzynarodowych zawodów samolotów turystycznych Challenge, które odbyły się w dniach 12-28 sierpnia 1932 r. w Berlinie. Pilot Franciszek Żwirko i mechanik Stanisław Wigura wystartowali na samolocie RWD-6, który został skonstruowany i zbudowany specjalnie pod kątem startu w zawodach. Z wynikiem 461 punktów pokonali załogi 43. z Niemiec, Francji, Włoch, Polski, Szwajcarii i Czechosłowacji. Była to nie tylko zasługa pilota, ale także polskich konstruktorów, którzy zaprojektowali samolot o wysokich walorach technicznych. Samolot polskiej konstrukcji nie

ustępował bowiem technicznie samolotom renomowanych europejskich firm lotniczych, a wielu aspektach je przewyższał. Zwycięstwo to uznawane jest za punkt zwrotny w historii polskiego lotnictwa sportowego, które dzięki niemu zyskało powszechne uznanie na świecie. Na pamiątkę ich zwycięstwa w Challenge w Berlinie, 28 sierpnia jest Świętem Lotnictwa Polskiego.

W niedzielę 11 września 1932 r. polscy lotnicy udali się na zlot do Pragi. Podczas silnego wiatru piloci postanowili zawrócić samolot, ale lekka konstrukcja nie wytrzymała naporu wiatru. W wyniku działania na sił skrętnych, nieznanym ówczesnym konstruktorom, samolot stracił skrzydła. Spadł w Cierliku Dolnym w Czechosłowacji, a załoga poniosła śmierć na miejscu. Władze czechosłowackie z honorami przekazały ciała polskich bohaterów stronie polskiej na moście w Cieszynie.

Śmierć polskich lotników nie poszła na marne. Inżynierowie wzmocnili konstrukcję maszyn RWD, zmiany jakie wtedy wprowadzono stały się pewnego rodzaju standardem budowy samolotów.

Za osiągnięcia w dziedzinie polskiego lotnictwa Franciszek Żwirko otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (pośmiertnie) oraz Złoty i Srebrny Krzyż Zasługi. Prezydent Mościcki Stanisław Wigura był odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Złotym Krzyżem Zasługi.

Więcej o kpt. Franciszku Żwirko i inż. Stanisławie Wigurze znajdą Państwo w tekście Łukasza Kaszy, *Bohaterowie przestworzy Niepodległej*

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/75890,Bohaterowie-przestworzy-Niepodleglej.html>

Polecamy także wystawę z okazji 90. rocznica zwycięstwa Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury w Międzynarodowych Zawodach Samolotów Turystycznych Challenge 1932 w Berlinie, przygotowaną przez Muzeum Miasta Jaworzna we współpracy z Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach. Od 12 sierpnia do 8 września 2022 r. wystawę można oglądać na Wzgórzu Zamkowym w Cieszynie, a 10-11 września pod Halą Widowiskowo-Sportową w Jaworznie podczas trwania XII Festiwalu Modelarskiego.

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/169474,90-lat-temu-Franciszek-Zwirko-i-Stanislaw-Wigura-zwyciezili-w-Miedzynarodowych-Z.html>

Polecamy także zapoznanie się z sylwetką Stanisława Rogalskiego, jednego z członków zespołu konstruktorskiego RWD. Biogram opracowany w ramach projektu Giganci nauki <https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/160733,Giganci-nauki-infografiki-historyczne-Stanislaw-Rogalski.html>